

### **Referat wygłoszony w dniu 27 październik 2025 r. na posiedzeniu Komisji Orientalistycznej Oddziału PAN w Krakowie**

**dr hab. Aleksander Głogowski, prof. UJ**

Uniwersytet Jagielloński

Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych

Instytut Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych

e-mail: [a.glogowski@uj.edu.pl](mailto:a.glogowski@uj.edu.pl)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3893-9112>

### **Kultura strategiczna Pakistanu**

Celem referatu jest przedstawienie głównych filarów kultury strategicznej Islamskiej Republiki Pakistanu. Punktem wyjścia będzie wprowadzenie definicji pojęcia kultury strategicznej, przyjętej w naukach o stosunkach międzynarodowych i naukach o bezpieczeństwie (a dokładnie w nieformalnej subdyscyplinie, jaką są studia strategiczne). Prezentacja elementów konstytuujących kulturę strategiczną Pakistanu będzie oparta o założenia konstruktywistyczne, co jest adekwatne do przypadku państwa, będącego efektem intencjonalnej działalności członków (Indyjskiej) Ligi Muzułmańskiej, w szczególności M. A. Jinnaha. Zostanie także przedstawiona ewolucja koncepcji państwa Pakistan od tej, którą miał jego twórca do kształtu obecnego. Najwięcej uwagi będzie poświęcone również konstruktywistycznej koncepcji egzystencjalnego zagrożenia ze strony Indii, jako jednej z trzech głównych determinant kultury strategicznej Pakistanu obok idei „państwa indyjskich Muzułmanów” oraz dziedzictwa brytyjskiego kolonializmu.

#### **Literatura**

Głogowski A. *Strategic Culture of Islamic Republic of Pakistan*. Kraków 2025

Johnston A.I., *Thinking about Strategic Culture*, “International Security” Vol. 19, 1995

Joshi P., India’s Military Instrument: A Doctrine Stillborn, “Journal of Strategic Studies” Vol. 36, 2013, no. 4,

Klein Y., A Theory of Strategic Culture, “Comparative Strategy” Vol. 10, 1991, no. 1,

Kuźniar R., *Polityka i siła. Studia strategiczne – zarys problematyki*, Warszawa 2006.

Longhurst K., Niemiecka kultura strategiczna – geneza i rozwój, [in:] *Kultura bezpieczeństwa narodowego w Polsce i w Niemczech*, ed. K. Malinowski, Poznań 2003

Rizvi H.-A., Pakistan's Strategic Culture, [in:] South Asia in 2020: Future Strategic Balances and Alliances, ed. M.R. Chambers, Carlisle 2002,  
Siddique Q., Pakistan's Future Policy Towards Afghanistan: A Look at Strategic Depth, Militant Movement and Role of India and the Us, Copenhagen 2011.  
Snyder J.L., The Soviet Strategic Culture: Implications for Limited Nuclear Options, Santa Monica 1977.